

Кръгла маса

**Отглеждане на американска норка за ценни кожи в
животновъдни обекти на територията на Р. България**

Хуманно отношение - проблеми

Център за оценка на риска по хранителната верига

25.10.2017 г.

София

Хуманно отношение – показатели за оценяване

Принципа на 5-те свободи:

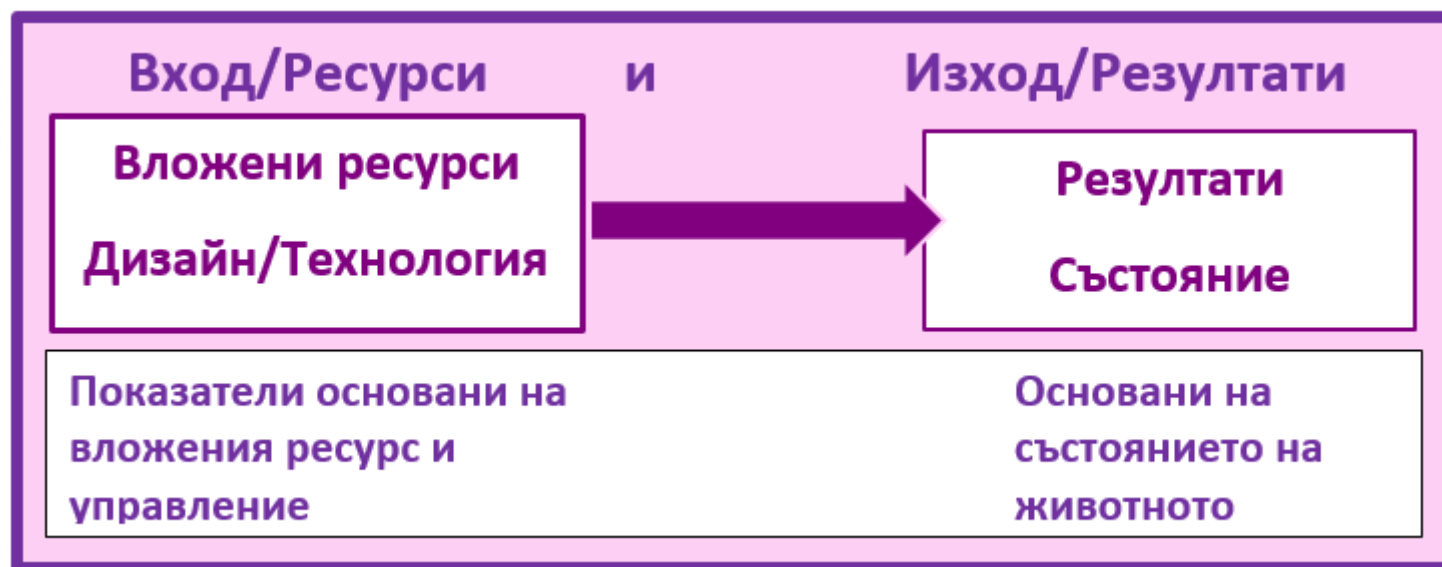
- **Свобода от дискомфорт** чрез осигуряване на подходяща среда, включително подслон и удобна зона за почивка;
- **Свобода от страх и дистрес** чрез осигуряване на условия и третиране на животните при работа, които избягват причиняването на стрес и умствено страдание.
- **Свобода от глад и жажда** с лесен достъп до прясна вода и диета за поддържане на пълно здраве и сила;
- **Свобода от болка, нараняване и заболяване** чрез превенция или бързо диагностициране и лечение;
- **Свобода да изразяват естественото си поведение** като се предоставя достатъчно пространство, подходящи съоръжения и компания от собствения вид;

(автор - Съвета за благосъстоянието на животните (Farm Animal Welfare Council) през 1979 г. в Обединеното кралство.)

Хуманно отношение – показатели за оценяване

- Показатели за оценка:
  - ВЪНШНИ** – касаещи условията на средата, в която се отглежда животното, от гледна точка на това дали задоволява в някаква степен естествените му физиологически и етологични потребности и
  - СЪСТОЯНИЕТО НА САМОТО ЖИВОТНО** – физиологични и поведенчески критерии.

Хуманно отношение – показатели за оценяване

Европейският проект "WELFARE QUALITY" (2004-2009 г.) – показатели, базирани на резултатите
4 "принципа на благосъстоянието" и 12 "критерии за благосъстояние",

- **I. Добро хранене**

- 1. Липса на продължителен глад
- 2. Липса на продължителна жажда

- **II. Добро жилище**

- 3. Удобство за почивка и криене
- 4. Термален комфорт
- 5. Лекота на движение

- **III. Добро здраве**

- 6. Липса на наранявания
- 7. Липса на болест
- 8. Липса на болка, предизвикана от процедурите

- **IV. Нормално поведение**

- 9. Изразяване на социалното поведение
- 10. Изразяване на друго присъщо поведение
- 11. Добра връзка между човек и животно
- 12. Положително емоционално - състояние като страх, страдание, неудовлетвореност или апатия трябва да се избягват, докато положителните емоции като сигурност или задоволство

Хуманно отношение – проблеми

- Норките - Не са одомашнени

- страх от хората
- реакция на остър стрес при контакт – паника, бягство, пищене, агресия
- неприспособеност към живот в плен

Първите ферми за норки са основани през 1860 г. около Ню Йорк

- Кучето - одомашнено преди около 10 - 15 хил. Години пр.Хр
- Свиня – 9000 пр.Хр
- Овца - между 9 – 11000 пр.Хр
- Крава и Коза – около 8000 пр.Хр
- Котки - 7500 пр.Хр.
- Бивола - 7,5 пр.Хр
- Кокошка - 6000 пр.Хр.
- Конете са опитомени сравнително скоро – преди около 5 - 6 хил. години.

Хуманно отношение – проблеми

Условия на отглеждане

- клетки от телени мрежи
- под покрив (под навес)
- често без странични стени
- празни без оборудване
- гнездо при раждането и кърменето
- В някои случаи - цилиндър и/или платформа.

Нарушено благосъстояние на норките, не осигурява важни нужди и потребности. Специфични проблеми са ограничените възможности за придвижване и стимулиране, липсата на възможност за катерене, преминаване в тунели или плуване и невъзможност за уединение.

Хуманно отношение – проблеми

Условия на отглеждане - основните потребности, които не са удовлетворени:

- социално поведение,
- ловно поведение,
- нужда от движение и дейност,
- изследователско поведение,
- копаещо поведение и
- плуване за норките.

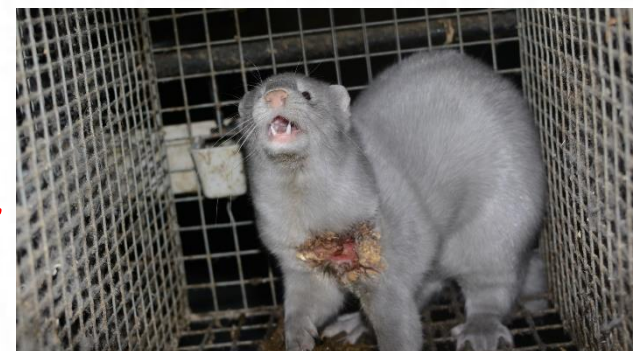

Хуманно отношение – проблеми

Отклонения в поведението:

- стереотипни движения - 10,9% през лятото до 32,0% през зимата свързани с разочарование от изкуственото хранене и липсата на възможност да изследва и търси храна, както правят в природата
- дъвчене и самонараняване - свързано със стреса от скуката и липсата на занимание, което да удовлетворява естествените потребности.
- свързани със стреса заболявания като стомашни язви, хапане на козината, умъртвяване на поколенията, самоагресия и самонаранявания, зъбни проблеми, глухота и слепота, агресия (която се увеличава в груповите жилища за норки), обездвижване и затлъстяване.

Стереотипни движения при норките не се наблюдават в дивата природа, нито в обогатените заграждения в зоологическите градини.

Хуманно отношение – проблеми

Боравене с животните

- остра реакция на стрес към улавяне и обездвижване

Хуманно отношение – проблеми

Умъртвяване на животните

Регламент (ЕО) № 1099/2009 – разрешени методи

- CO и CO₂
- Смъртоносна инжекция
- Ток

Биоразнообразие и околна среда

Заклучение

В действащото законодателството - следва да се вземат предвид всички въпроси свързани:

- с хуманното отношение към животните във фермите за ценни кожи
- наличие на строги мерки за биосигурност и безопасност във фермите за отглеждане на норки в България.
- Основните мерки за намаляване на риска
  - от разпространение на заразни заболявания по животните и хората
  - инвазирането на околната среда с американска норка (*Neovision vison*) и установяването на устойчива дива популация на територията на Република България
- намаляване на риска от замърсяване на околната среда чрез контаминирани отпадни продукти (тор, отпадни води, инвентар, трупове и др.), които напускат фермата без подходящо обезвреждане;
- Събирането, обработката и транспортирането на страничните животински продукти (СЖП) трябва да се извършва в съответствие с изискванията на Регламент (ЕО) № 1774/2002

Център за оценка на риска по хранителната верига

„Научно становище за оценка на риска чрез анализ на информация, свързана с отглеждането на американска норка за ценни кожи в животновъдни обекти на територията на Р. България“

интернет адрес: http://corhv.government.bg/?cat=71&news_id=189